

Василишин Петро Казимирович
*начальник відділу обслуговування операційного дня
Головного управління Державної казначейської служби
України у Тернопільській області*

ПЛАТІЖНА СИСТЕМА КАЗНАЧЕЙСТВА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ, ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Регулювання та нагляд за фінансовою системою Великобританії здійснюють Банк Англії (The Governor and Company of the Bank of England), Управління по фінансовому регулюванню та нагляду (Financial Services Authority - FSA) та Казначейство Її Величності. У 1997 році ці організації уклали між собою Меморандум про взаєморозуміння, в якому детально визначено умови та принципи взаємодії цих установ з метою забезпечення фінансової стабільності, а також внесок кожної установи в регулювання та нагляд за ринком фінансових послуг.

Банк Англії – центральний банк Сполученого Королівства. Створений в 1694 році як приватний банк, а в 1947 р. після націоналізації став публічною установою, що належить Уряду. Головна функція Банку Англії – підтримка стабільності цін та економічної політики уряду з метою забезпечення економічного зростання.

Управління з фінансового регулювання та нагляду (Financial Services Authority - FSA) – незалежний недержавний орган, наділений статутними повноваженнями в рамках Закону про фінпослуги та ринки від 2000 р. За організаційно-правовою формою FSA є підзвітним міністрам Казначейства, а через них – Парламенту Англії. Правління FSA призначається Казначейством і здійснює свою діяльність незалежно від Уряду. Поручителем є Казначейство Її Величності. Починаючи з 2001 року FSA є єдиним регулютором ринку фінансових послуг Великобританії, який регулює діяльність більш як 29000 фінансових установ і видає єдиний Довідник правил і норм для всіх ліцензованих установ, що здійснюють свою діяльність у Великобританії.

Казначейство Її Величності (Her Majesty's Treasury) – це міністерство економіки та фінансів, яке підтримує контроль за державними витратами, встановлює напрям економічної політики Великої Британії та працює над досягненням міцного та стійкого економічного зростання. Мета діяльності – забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення добробуту та поліпшення якості життя людей

шляхом розширення економічних можливостей та максимальної зайнятості населення [1].

Основними завданнями Секретаріату з фінансових послуг Казначейства Її Величності є:

- розробка та реалізація політики у сфері фінпослуг (фінстабільність, конкурентоспроможність міст, оптові та роздрібні ринки Британії та країн світу);
- допомога міністру фінансів Великобританії в організації співпраці з Казначейством, банком Англії та FSA;
- підтримка банків, відповідальність за організацію за роботу щодо захисту капіталу, діяльності Фонду рекапіталізації, угод про кредитування та відповідальність за Британські фінансові інвестиції (UKFI);
- формування резервів іноземної валюти, розробка та реалізація політики управління заборгованістю, контроль за діяльністю Національного управління із заощаджень, інвестицій та управління заборгованістю.

Казначейство не несе відповідальності за діяльність FSA та Банку Англії. Фінансова стабільність – це спільна мета Банку Англії, Казначейства Її Величності та FSA.

Платіжні системи є важливою частиною фінансової системи Великобританії – вони лежать в основі послуг, що дозволяють переказувати кошти між людьми та установами, дозволяють сплатити кредит, зняти гроші з банкомату, отримати зарплату безпосередньо на банківський рахунок та перерахувати гроші через смартфон. В 2018 році платіжні системи Сполученого Королівства обробили понад 22 мільярди транзакцій на суму близько 75 трлн. фунтів [2]. Payment Systems Regulator (PSR) регулює операторів цих платіжних систем разом із постачальниками інфраструктури та платіжних послуг (PSP), які складають ці системи і поділяються на:

- міжбанківські платіжні системи – розроблені для того, щоб здійснювати платежі між людьми, які користуються своїми рахунками в PSP (наприклад, їх банківські рахунки);
- карткові платіжні системи – дозволяють людям здійснювати платежі за допомогою дебетових та кредитних карт. Регулюють MasterCard та Visa Europe.

PSR має ряд сильних регуляторних повноважень:

- давати вказівки до дій та встановлювати стандарти діяльності платіжних систем;

- висувати вимоги щодо системних правил;
- вимагати від операторів надання прямого доступу до платіжних систем;
- вимагати, щоб PSP надавали непрямий доступ до менших PSP;
- вносити зміни до угод, що стосуються платіжних систем;
- моніторити поведінку, яка не відповідає вказівкам PSR;
- діяти там, де підозрюється антиконкурентна поведінка.

Наступним важливим елементом платіжних систем є забезпечення інфраструктури різних апаратних та програмних засобів, захищеної телекомунікаційної мережі та операційних середовищ, які використовуються для управління та експлуатації платіжних систем. Ця інфраструктура підтримує очищення та / або врегулювання запиту на оплату чи переказ коштів після його ініціювання. Фірми, які регулює PSR, сплачують щорічні збори для покриття витрат на встановлення та експлуатації діючої системи. Найбільші операційні витрати - це витрати на персонал. У колективі PSR є близько 50 осіб, до яких входять експерти галузі, економіки, права, регулювання та комунікації. Також для функціонування PSR необхідна зовнішня експертиза та залучення експертів, які допомагають у проведенні розслідувань. Для економії коштів PSR, як дочірня компанія FCA, використовує її ресурси, наприклад, використовує інформаційні системи та офісні послуги FCA.

PSR контролює платіжні системи гарантуючи, що оператори стають більш прозорими та їх рішення враховуватимуть інтереси бізнесу та людей, які користуються платіжними послугами. PSR вимагають від операторів міжбанківських систем:

- вирішення конкретних конфліктів інтересів осіб, які приймають рішення;
- покращення представлення інтересів користувачів сервісу при прийнятті рішень;
- вимагають протоколювання своїх рішень.

Оператори платіжних систем щорічно звітують шляхом моніторингу змін в управлінні платіжними системами PSR.

Усі міжбанківські оператори зобов'язані забезпечити, щоб інтереси користувачів були належним чином представлені у процесі прийняття рішень на рівні ради та зобов'язані своєчасно оприлюднювати протоколи та голосування ради. Це гарантує, що всі зацікавлені сторони можуть чітко бачити, як вони покращують інтереси користувачів у своїх

рішеннях. Також міжбанківські оператори зобов'язані щорічно звітувати про виконання вказівок PSR. Структура галузі міжбанківських платіжних систем у Великобританії характеризується вертикальними взаємозв'язками, що передбачають присутність одних і тих же учасників на різних рівнях ланцюга - таких, як на рівні оператора та рівні PSP. Прозорість при прийнятті рішень дозволяє користувачам послуг переконатися, що міжбанківські оператори належним чином враховують їх інтереси під час прийняття рішень, а також змушує директорів операторів бути більш відповідальними за свої рішення.

Результати референдуму Brexit значним чином не впили на фінансову та фіскальну стабільність Великобританії. Банк Англії уважно стежить за розвитком подій. Він здійснив масштабне планування на випадок непередбачуваних обставин і тісно співпрацює з Казначейством Її Величності, іншими внутрішніми органами та зарубіжними центральними банками [3].

Література:

1. Офіційний сайт Казначейства Її Величності. Дата оновлення: 05.11.2019. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-treasury> (дата звернення: 12.11.2019 р.).
2. Офіційний сайт Регулятора Платіжних систем Великобританії. Дата оновлення: 07.10.2019. URL: <https://www.psr.org.uk/payment-systems/payment-systems-explained> (дата звернення: 12.11.2019 р.).
3. Офіційний сайт DW. Дата оновлення: 07.10.2019. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA-%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D1%97-%D0%BF%D0%BE%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%86%D1%8F%D0%B2-%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%82%D0%B8-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%83-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/a-19351763> (дата звернення: 12.11.2019 р.).